

Žlutá karta pro Geopark Český ráj budí rozpaky. Liberecký kraj chce značku UNESCO udržet

14. 05. 2025 11:19

Geopark Český ráj podle aktuálního vyjádření Rady globálních geoparků UNESCO může označení „UNESCO“ používat nikoli další čtyři, ale dva roky, tedy do konce prosince 2026. Geopark totiž dostal od Rady globálních geoparků tzv. žlutou kartu, což znamená nejen zkrácení doby užívání značky „UNESCO“, ale také nápravu nedostatků, které byly zjištěny. A to i přes to, že během kontroly v rámci obhajoby značky přímo v Geoparku Český ráj bylo podle dvou přítomných revalidátorů vše v pořádku. Proti rozhodnutí nemůže český geopark podat odpor.

„Žlutá karta znamená zisk známky UNESCO na dva roky a vypořádání se s námitkami, které byly během procesu validace ze strany zástupců Rady globálních geoparků UNESCO shledány,“ vysvětlila Jana Lebedová, ředitelka Geoparku Český ráj. „Byla nám udělena doporučení, podle kterých bychom se měli řídit a naplnit je. Rada ve svém rozhodnutí uvádí, že nemůžeme spolupracovat s organizacemi, které prodávají kameny nejasného původu. A za takovou organizaci rada globálních geoparků označuje Muzeum Českého ráje v Turnově. Muzeum s námi ukončilo spolupráci již v roce 2019. Rada nám nyní vytkla to, že spolupráce probíhá, i když ne formálně. Na nás je, abychom jim dokázali, že to není pravda.“

Podle Charty geoparků UNESCO nesmí držitel značky spolupracovat se subjekty, které prodávají drahé kameny nejasného původu. V Českém ráji, který je domovem šperkařů a zpracovatelů drahých kamenů je prodej nerostů v souladu s platnou českou legislativou. Prodej kamenů v Muzeu Českého ráje, jehož zřizovatelem je Liberecký kraj, není výjimkou. I tam jsou k dostání vzácné horniny s patřičným rodokmenem.

„Muzeum Českého ráje dokumentuje staletou tradici českého kamenářství, která stojí na zpracování kamenů z celého světa. S ohledem na to pochopitelně nakupuje k dalšímu prodeji kameny od certifikovaných prodejců a každý kámen má certifikát původu. Pokud by muzeum s Geoparkem spolupracovalo, muselo by přistoupit na to, že nebude prodávat jak kameny, jejichž původ není v regionu, tak by nemohlo nabízet ani šperky místních šperkařů, kteří je při výrobě používají.“

Liberecký kraj si cení stále živé kamenářské a šperkařské tradice a nadále chce pomáhat jejímu zachování,“ uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně hejtmana Libereckého kraje pro resort kultury a cestovního ruchu. „Liberecký kraj má pochopitelně zájem na tom, aby značka UNESCO byla Geoparku Český ráj zachována. Již od roku 2019 Muzeum Českého ráje s Geoparkem Český ráj nespolupracuje, proto nás tzv. žlutá karta pro geopark překvapila. Ve zdůvodnění tohoto kroku je uvedena právě spolupráce těchto dvou institucí. Geopark se však proti rozhodnutí nemůže odvolat a musí doložit nápravu v bodech, které jsou mu vytýkány. Doklad o ukončení spolupráce bude jedním z dokumentů.“

Muzeum Českého ráje v Turnově samo usiluje o zápis na seznam UNESCO s tradicí broušení drahých kamenů. Jeho ředitel, Jan Prostředník, k celé situaci uvedl: „„Rádi bychom se ucházeli o zápis do Seznamu nemotného kulturního dědictví UNESCO, protože si uvědomujeme velký závazek, který vůči fenoménu tradičního turnovského kamenářství máme. To je totiž jako nemotný statek zapsáno nejenom na krajském seznamu, ale i na seznamu národním. Naší snahou je nejen dokumentovat, ale také propagovat tento výjimečný fenomén. Vždyť proto byla před více než 140 lety v Turnově založena i specializovaná škola, dnešní Střední uměleckoprůmyslová škola šperkařská, na výuku broušení drahých kamenů a výroby šperků. Od 16. století je Turnovsko domovem brusičů drahých kamenů, šperkařů a zlatníků. Od 18. století turnovští kamenáři zhruba v deseti procentech zpracovávali lokální kámen a v devadesáti procentech kámen dovezený. A tato tradice trvá až dodnes. Bohužel to je však neslučitelné s Chartou geoparků UNESCO, a proto jsme před šesti lety spolupráci s Geoparkem UNESCO Český ráj dobrovolně rozvázali, neboť jsme si uvědomili, že zachování tradice má pro nás, sbírkotvornou organizaci a paměťovou instituci, větší význam. Jsem zvědavý, jaké stanovisko UNESCO zaujme, který z fenoménů, zda mnohosestletou tradici nebo údajné minerály nejasného původu, upřednostní.“

Geopark Český ráj, o.p.s. byl v roce 2005 zařazen do Evropské sítě geoparků a v roce 2015 se stal jako jediný z České republiky členem Globální sítě geoparků UNESCO. „Chceme jednoznačně značku UNESCO v regionu udržet. Proto spolupracujeme s Geoparkem Český ráj na vyřešení námitek, které přišly z Rady globálních geoparků a podporujeme jeho snahu o vysvětlení celé situace,“ uvedl Jiří Klápště, náměstek pro resort životního prostředí a zemědělství Libereckého kraje.